

Ukotvené smírčí kříže

Stanislav Wieser, Karlovy Vary

V době stavění křížů smírčích a jim podobných pamětních kamenů nebyly důvody k jejich ukotvení na pevný základ v terénu. Teprve v době památkové péče o takové objekty jsou hledány způsoby, jak je stabilizovat na původních místech. Bohužel přítom může docházet k zásahu do památkové podstaty drobných křížů, což lze volit jako menší zlo, než umožnit jejich snadné krádeže.

Pro mnohé z kamenných křížů stavěných na paměť tragických událostí je typický náklon způsobený klesáním do terénu. Takové kříže neměly žádný základ, většinou ani nebyly ve své patě rozšířené. Některé dokonce klesly zcela pod terén, mnohé padly a překrývala je vegetace. Bez nadsázky stovky takto zmizelých křížů byly znovu objeveny. V některých případech šlo o zcela nové objevy objektů, které dosud nikde nebyly popsány, většinou se však podařilo identifikovat nálezy podle dřívějších popisů. K takovým křížům patří „mordový“ kříž u Vlčkovice (ev. č. 0779, GPS 49°56'31,1"N, 12°44'16,1"E). Díky zájmu místních obyvatel a kontaktu s německými pamětníky se podařilo v roce 1991 kříž objevit, ač i vysídlenci ve svém časopisu Heimatbrief jej popsali jako zničený. Ležel však v křoví u polní cesty v místě, na které byl kdysi dávno přemístěn, protože překážel v poli. Společnými silami kříž postavili v místě nálezu (web 1). Když jsem ten kříž fotografoval v září 1991, bylo velmi zřetelné jeho osazení do betonového lože, což sice nebylo estetické, ale po letech jsem musel uznat, že praktické pro ochranu kříže před stále se rodícími zloději. Ostatně nyní již povrch betonového základu není zřetelný a lze doufat, že kříž vysoký jen 90 cm nepadne, nepropadne se, nebude odvečen někam na zahrádku.

Před zloději nebyl ochráněn tzv. švédský kříž u silnice mezi Ovesnými Kladruby a Mrázovem (ev. č. 0057, GPS 49°57'15,3"N, 12°48'01,1"E). Byl viditelný i z vlaku, což není obvyklé, takže patřilo k mým radostem vyhlížet jej na obzoru při cestách do Mariánských Lázní. Koncem léta roku 1997

- ▲ Ovesnokladrubský kříž 27. 2. 2006
- Vlčkovický kříž 28. 9. 1991, vlevo základ zaniklého pamětního kříže. Obě fotografie Stanislav Wieser.

jsem jej vyhlížel marně. Ztrátu zaznamenali také na Správě Chráněné krajinné oblasti Slavkovský les a nahlásili ji policii. U kriminálky tehdy sloužil dlouholetý spolupracovník Správy CHKO SL Sváťa Šedivý. Vzpomíná na náhodu, kdy při návštěvě Irského pubu v Anglické ulici v Mariánských Lázních shledali s kolegou, že tam mají v lokále jako „výzdobu“ ovesnokladrubský kříž – měla to být reminiscence podobně tvarovaných irských křížů? Prý jej někdo nabídl právě zde ke koupi, což naštěstí pro pachatele skončilo jen zabavením kříže. Správa CHKO SL tehdy byla v sousedství, takže její pracovníci kříž naložili a po dohodě s Marcelem Tomášem z vodárny u nádrže Podhora jej uložili na zimu do skladu – bylo odtamtud blízko k původnímu stanovišti kříže. Na jaře roku 1998 provalili v patě kříže díry, kterými provlékli hromosvodové vodiče, takže vznikla kotevní výztuž v podobě ježka. V patě zalili kříž betonem a obložili hrubým kamenivem. Na pozdějších fotografiích, ani při prohlídce kříže na místě, nikdo jeho ukotvení nepozná, ale přece jen jedna změna se na srovnávaných fotografiích pozná! Nové osazení kříž je otočen o 180°. Důlek vpravo na hlavě kříže je na straně směrem k Ovesným Kladrubům, zatímco na snímcích do léta 1997 byla ta strana kříže obrácena k Mrázovu – viz smircikrize.eubeb.cz. Ten důlek excentricky umístěný na hlavě možná byl podkladem pro vznik pověsti, že je zde pohřben švédský voják zasažený střelou do oka. Při hloubení základu nikdo kosterní pozůstatky nehledal a téměř s jistotou se dá říci, že by nalezeny nebyly. Pověst potrvá a kříž doufejme také.

Literatura:
web1: www.hamelika.cz/obce/VLKOVICE/VLKOVICE.htm